

Invazivne tujerodne rastline v Mestni občini Ljubljana

Mestna občina
Ljubljana

Ker smo Zelena prestolnica Evrope 2016, smo publikacijo izdali na okolju prijaznem papirju.

Invazivne tujerodne rastline v Mestni občini Ljubljana

Ljubljana, 2016

Rokavice gor!

Kazalo

Uvod	6
Kaj so »tujerodne vrste« in kaj »invazivne tujerodne vrste«?	7
Kako invazivne tujerodne rastline povzročajo škodo? ..	7
Kako odstranimo invazivne tujerodne rastline?	9
Bolje preprečiti, kakor zdraviti	9
Kartiranje invazivnih tujerodnih rastlin v Mestni občini Ljubljana	10
Portreti invazivnih tujerodnih rastlin v Mestni občini Ljubljana	11
Thunbergov češmin	12
Navadna barvilnica	13
Japonski dresnik	14
Japonska medvejka.....	15
Kalinolistni pokalec	16
Indijski jagodnjak	17
Mnogocvetni šipek	18
Navadna amorfa	19
Robinija	20
Octovec.....	21
Veliki pajesen	22
Amerikanski javor	23
Drobnocvetna nedotika	24
Žlezava nedotika	25
Peterolistna vinika	26
Enoletni tujerodni mlečki.....	27
Orjaški dežen	28
Oljna bučka.....	29
Sivi dren	30
Sirska svilnica	31
Davidova budleja, metuljnik	32
Orjaška in kanadska zlata rozga	33
Severnoameriške nebine	34
Enoletna suholetnica	35
Kanadska hudoletnica	36
Črnoplodni mrkač	37
Deljenolistna rudbekija	38

Topinambur, laška repa	39
Pelinolistna žvrklja, ambrozija	40
Rogovilček	41
Verlotov pelin	42
Svečniški osa	43
Vodna kuga, račja zel	44
Navadna komešina	45
Gladki ali zeleni bor	46
Vzhodni klek	46
Vrtna ostrožnica	46
Navadna mahonija	47
Navadni ščir	47
Grmasti slakovec	47
Javorolistna platana	48
Rdeči hrast	48
Navadna papirjevka	48
Polegla panešplja	49
Lovorikovec	49
Mirobalana, štrboncelj	49
Trnata gledičevka	50
Rdeččašni svetlin	50
Divji kostanj	50
Križnolistni mleček	51
Virginjska draguša	51
Navadni skobotovec, nepravi jasmin	51
Japonsko kosteničevje	52
Maackovo kosteničevje	52
Bela pamela	52
Perzijski jetičnik	53
Navadni cigarovec	53
Pavlovnija	53
Srebrna rumenka	54
Vonjava kamilica	54
Raznozobi grint	54
Rumenorjava maslenica	55
Nežni loček	55
Progasta sladika	55
Prezrti plodomet	56
Golo proso	56
Lasasto proso	56
Kazalo imen	58

Kolofon

Invazivne tujerodne rastline v
Mestni občini Ljubljana

Besedilo: dr. Simona Strgulc Krajšek,
dr. Tinka Bačič, dr. Nejc Jogan
Sodelujoči: mag. Zala Strojín Božič
Fotografije: dr. Nejc Jogan, dr. Simona
Strgulc Krajšek

Izdajateljica in založnica: Mestna občina
Ljubljana, Mestna uprava, Oddelek za
varstvo okolja, Zarnikova 3, Ljubljana
Tisk: Tiskarna Januš
Naklada: 3.500 izvodov

Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica,
Ljubljana

581.96(497.4Ljubljana)

STRGULC-Krajšek, Simona

Invazivne tujerodne rastline v Mestni
občini Ljubljana / Simona Strgulc Krajšek,
Tinka Bačič, Nejc Jogan ; [fotografije Nejc
Jogan, Simona Strgulc Krajšek]. - Ljubljana
: Mestna občina Ljubljana, Mestna uprava,
Oddelek za varstvo okolja, 2016

ISBN 978-961-6449-67-0

1. Bačič, Martina 2. Jogan, Jernej
285415680

Uvod

*Japonski dresnik in žlezava nedotika
preraščata rob travnika.*

V zadnjem času strokovnjaki vse glasneje opozarjajo na težave, ki jih povzročajo t. i. invazivne tujerodne vrste. Te so v svetovnem merilu že nekaj desetletij prepoznane kot eden najpomembnejših razlogov za upadanje biodiverzitete. Gre torej za perečo naravovarstveno problematiko, tako v svetu kot pri nas. Najprej smo se zavedli vplivov tistih tujerodnih vrst, ki povzročajo gospodarsko škodo ali so škodljive za zdravje ljudi, danes pa vemo, da mnogo vrst povzroča nepopravljivo škodo tudi naravi.

Invazivne tujerodne rastlinske vrste v Sloveniji srečamo na skoraj vsakem koraku. Nekatere imajo mogočna stebila in rastejo tako na gosto, da se v njihovi bližini drugim rastlinam slabo piše. Tudi če jih pokosijo, znova poženejo in preplavijo skromnej-

še raste. Druge nam povzročajo alergije. Tretje so nadležni pleveli in delajo preglavice na domačem vrtu ali njivi, in še bi lahko naštevali. Za nekatere med njimi starejši ljudje povedo, da jih nekoč niso poznali. V tej publikaciji boste izvedeli, kako prepoznamo invazivne tujerodne rastlinske vrste, od kod in kako so prišle v naše kraje, kako se širijo in kako jih lahko odstranimo.

Kaj so »tujerodne vrste« in kaj »invazivne tujerodne vrste«?

Vrste, ki jih je v okolje, kjer prej niso uspevale, vnesel človek, imenujemo tujerodne vrste. Omejili se bomo le na tujerodne vrste rastlin, a podobno velja tudi za tujerodne vrste živali, gliv ali katerekoli druge skupine organizmov.

Tujerodne vrste prihajajo v naše kraje na različne načine. Številne tujerodne rastline je človek naselil namerno, z željo, da bi imel od njih korist. To so na primer rastline za hrano, krmne rastline, medonosne rastline, ki smo jih naselili za čebeljo pašo, okrasne cvetlice, grmi in drevesa. Te rastline bistveno prispevajo k blaginji ljudi in brez njih si življenja skorajda ne moremo predstavljati.

Med tujerodnimi rastlinami pa najdemo tudi številne, ki jih je človek s svojimi dejavnostmi v novo okolje zanesel nenamerno, predvsem z embalažo, prevoznimi sredstvi in drugimi izdelki. Lahko bi rekli, da so prišle k nam kot slepi potniki.

Večina tujerodnih vrst v novem okolju ne preživi, ker se mu iz različnih razlogov ne morejo prilagoditi. Uspešno se lahko razmnožujejo izključno s posredovanjem človeka. Le redke tujerodne vrste so se sposobne udomačiti, se uspešno razmnoževati, razširjati in celo povzročati škodo na »osvojenem« območju. Pravimo, da so takšne vrste invazivne tujerodne vrste ali, na kratko, invazivke.

Kako invazivne tujerodne rastline povzročajo škodo?

Invazivne tujerodne rastline imajo škodljive vplive na domorodne vrste in ekosisteme, pa tudi neposredno na zdravje ljudi in gospodarstvo. Tujerodne vrste lahko v novem okolju postanejo tekmeci domorodnih vrst za življenjski prostor, hrano ali

Ljudi zelo zanima, kako lahko prepoznajo alergeno pelinolistno žvrkljo.

Dresnik pogosto tvori velike sestoje ob vodotokih.

..... druge življenjsko pomembne vire. Mnoge invazivne rastline se hitro razraščajo in tvorijo goste sestoje, pri tem pa tako spremenijo življenjske razmere za domorodne vrste, da te tu ne morejo več uspevati. Spremenijo se medvrstni odnosi med organizmi, kroženje snovi, fizikalni in kemijski dejavniki, kar povzroči, da se tudi ekosistem popolnoma spremeni. Nepopravljive posledice ima za domorodne vrste lahko tudi križanje z domorodnimi vrstami. Če je tujerodna vrsta uspešnejša pri razmnoževanju, bo postopoma nadomestila domorodno vrsto ali pa se bodo na račun domorodne vrste ohranili le križanci. Znani so tudi primeri, ko tujerodna starševska vrsta ni bila invazivna, njen križanec pa. Tujerodne invazivne vrste lahko tudi neposredno škodijo človeku. Nekatere so alergene ali strupene, druge so pleveli ali kako drugače povzročajo gospodarsko škodo. Medtem ko domorodne strupene rastline dobro poznamo, se nevarnosti tujih rastlin redkeje zavedamo. Nekatere rastline niso nevarne le ob zaužitju, pač pa tudi na dotik.

..... Nekatere invazivne rastline so tudi alergene in povzročajo seneni nahod. Največji krivec za seneni nahod v jesenskem obdobju je tujerodna pelinolistna žvrklja (ambrozija). Zanj je bila leta 2010 sprejeta odredba o obveznem zatiranju, ki zavezuje lastnike, da rastlino odstranijo s svojih zemljišč in preprečijo njeno razširjanje.

..... Organizmi, ki škodijo gospodarsko pomembnim rastlinam ali rastlinskih proizvodom, na različne načine zmanjšujejo prihodke. Nekateri najbolj trdovratni pleveli so tujerodne rastline, ki smo jih zanesli v svoje okolje in jih moramo z obdelovalnih površin nenehno odstranjevati, da omogočimo rast kulturnih rastlin. V urbanem okolju nekatere vrste invazivk z agresivnim razraščanjem podzemnih delov povzročajo škodo na mestni infrastrukturi. Gosti sestoji invazivnih tujerodnih rastlin, ki preraščajo brežine rek, otežujejo dostop do vodotokov in tako zmanjšujejo njihovo rekreacijsko funkcijo, nekatere obrežne invazivke pospešujejo erozijske procese, kar zvišuje stroške vzdrževanja vodotokov in zagotavljanja poplavne varnosti.

Kako odstranimo invazivne tujerodne rastline?

Če opazimo na svojem zemljišču invazivne tujerodne rastline, ki bi nam utegnile delati škodo, je najbolje, da jih čimprej odstranimo, vsekakor pa, preden se močno namnožijo. Za načrtovanje odstranjevanja invazivnih rastlin je ključno, da poznamo osnovne biološke značilnosti teh vrst. Vedeti moramo, ali je rastlina, ki jo želimo odstraniti, trajnica ali enoletnica in kako se razširja: s semeni ali z razraščanjem. Slednje moramo vedeti zlasti zato, da pri odstranjevanju nehote še sami ne raznašamo naokoli delov rastlin, iz katerih se lahko razvije nova rastlina (npr. semena, podzemni deli).

Za prebivalce, ki odstranjujejo invazivke na svojih zemljiščih, sta najobičajnejša načina mehansko in kemično odstranjevanje. Mehansko odstranjujemo rastline s puljenjem, žaganjem, košnjo, pašo in zatiranjem s črno gradbeno folijo. Kemično zatiramo rastline s herbicidi. Herbicide lahko uporabljajo le osebe z vsemi potrebnimi potrdili in dovoljenji na način, ki ne škodi ljudem in okolju! V Sloveniji rabo pesticidov ureja Zakon o fitofarmacevtskih sredstvih (ZFFs - 1, Uradni list RS 83/2012).

Bolje preprečiti kakor zdraviti ...

V Sloveniji je število tujerodnih vrst, ki jih prepoznavamo kot invazivne, iz leto v leto večje. Vnaprej presoditi, katera vrsta bi utegnila postati invazivna, je težko. Najlaže o tem sklepamo, če se neka tuja vrsta že nezadržno širi v predelih s podobnim podnebjem. Nekatere vrste se obnašajo invazivno na različnih delih sveta, skoraj povsod, kamor jih je zanesel človek. Očitno imajo nekakšen "invazijski potencial", ki ga razvijejo, ko se pojavijo v konkurenčno šibkejšem tujem okolju. Kljub boljšemu razumevanju tujerodnih vrst še vedno ne znamo zanesljivo napovedati, katere vrste bodo postale invazivne. Zato, če je to mogoče, poskušamo preprečiti »pobeg« tujerodnih vrst, ki bi utegnile postati invazivne, v naravo.

Mnoge znane invazivne tujerodne vrste gojimo na vrtovih, večinoma kot okrasne rastline. To v večini primerov ni problematično, a poskrbeti moramo, da preprečimo njihovo širjenje v naravo. Če se rastline razmnožujejo s semeni, je treba cvetove

Odstranjevanje orjaškega dežena

Pri izbiri rastlin za okrasni vrt se moramo zavedati, da nam z vrta lahko pobegnejo v naravo. Prav takih »hvaležnih« rastlin največ ponujajo na sejmih in izmenjevalnicah rastlin.

Med kartiranjem ljubljanske flore smo na več mestih našli invazivni sivi dren.

takoj po cvetenju porezati, da se semena ne razvijajo in razširijo. Taki primeri so rudbekija, metuljnik, zlate rozge, sirska svilnica. Če se okrasne rastline razraščajo s podzemnimi živicami ali korenikami, je treba paziti, da nam pod zemljo ne pobegnejo z vrta. Vse poganjke, ki se oddaljijo od rastline na vrtu, sproti odstranjujemo s podzemnimi deli vred in jih nikakor ne odlagamo na kompost ali v naravo (npr. zlate rozge, severnoameriške astre). Enako velja tudi za kose podzemnih gomoljev, korenik in drugih založnih organov (npr. topinambur, dresniki, rudbekija) ter veje in poganjke, ki se dobro ukoreninjajo (npr. ameriški javor, sivi dren, vinika).

Kartiranje invazivnih tujerodnih rastlin v Mestni občini Ljubljana

Prvo sistematično kartiranje invazivnih tujerodnih rastlin na območju Mestne občine je potekalo v letih 2011 in 2012, ko smo na več kot 200 km² popisovali pelinolistno žvrklo (ambrozija, *Ambrosia artemisiifolia*). Rezultati popisa so pokazali, da je največ nahajališč vzdolž železniškega omrežja, zelo veliki sestoji pa so bili odkriti tudi na nekaterih dalj časa zapuščenih območjih. Na podlagi zbranih podatkov z zemljišč v lasti Mestne občine Ljubljana ambrozijo redno odstranjujemo. Rezultati popisa so objavljeni na spletni strani kampanje Rokavice gor!

V letu 2015 je na ožjem območju Mestne občine Ljubljana znotraj obvoznice od pomladi do jeseni potekalo kartiranje flore praprotric in semen s posebnim poudarkom na invazivnih tujerodnih rastlinah, ki so na območju MOL v zgodnjih fazah širjenja in bi se jih še dalo odstraniti (10 vrst). Preverili smo tudi stanje v predhodnih letih popisanih populacij pelinolistne žvrklje. Potrdili smo prisotnost osmih iskanih invazivnih rastlin, na območju MOL pa se že razrašča nekaj invazivk, ki jih lahko le še lokalno nadziramo v širjenju, iztrebiti pa jih brez vsesplošne aktivacije ne moremo več. To so npr. dresniki (*Fallopia japonica* s. lat.), veliki pajesen (*Ailanthus altissima*), enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*) in indijski jagodnjak (*Duchesnea indica*).

Poleg kartiranja poteka tudi več projektov odstranjevanja. Odstranjevanje poteka v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib ter na Grajskem griču. Na območju Grajskega griča smo vzpostavili tudi t. i. laboratorij na prostem, kjer testiramo štiri metode

odstranjevanja dresnika (*Fallopia japonica s. lat.*), sofinanciramo pa tudi različne projekte nevladnih in neprofitnih organizacij. V sodelovanju z JP Snaga prebivalcem Mestne občine Ljubljana v zbirnem centru Barje in začasnem zbirnem centru Povšetova med aprilom in oktobrom omogočamo brezplačno oddajo dresnikov (*Fallopia japonica s. lat.*).

Portreti invazivnih tujerodnih rastlin v Mestni občini Ljubljana

V tej publikaciji so zbrani podatki in fotografije o najpogostejših invazivnih tujerodnih rastlinskih vrstah v Mestni občini Ljubljana. Del jih je predstavljenih podrobno, nekaj manj pogostih in manj problematičnih pa le s kratkimi opisi. Pri prepoznavanju rastlin v domačem okolju nam bodo pomagale fotografije in opisi rastlin. Zbrali smo tudi informacije o domovini predstavljenih vrst, času cvetenja in plodenja ter njihovem razmnoževanju. Našteli smo najpogostejša rastišča, kjer predstavljene vrste uspevajo v naravi, pomemben del predstavitev pa je namenjen napotkom za njihovo odstranjevanje in ravnanje z odstranjenimi rastlinskimi deli. Pri strupenih ali drugače problematičnih rastlinskih vrstah smo dodali še opozorilo.

1

Thunbergov češmin

Berberis thunbergii

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Thunbergov češmin je do 1 m visok, gosto razrasel grm s tankimi vejami. Listi so zeleni ali rdeče nadahnjeni, 2–4 cm dolgi, lopatičasti, z izrazito zaokroženim vrhom in proti dnu postopno zoženi. Prilista sta spremenjena v tanka ostra trna. Cvetovi so v zalistnih grozdih, os svetvetja je lokasto ukrivljena. Cvetovi so rumeni (slika 1), lahko tudi rdečkasti. Prašniki se ob dotiku sunkovito premaknejo (tigonastija). Plodovi so rdeče eliptične jagode (slika 2), ki na vejah ostanejo še dolgo v zimo.

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: od julija naprej.

Razmnoževanje: Plodove radi jedo ptice, najverjetneje se s tem širijo tudi semena, tako da se lahko mlade rastline pojavljajo daleč od materinske. Grm se razširja tudi vegetativno, z razraščanjem in z ukoreninjanjem odlomljenih vej.

Rastišča: Pogosto je gojen kot okrasni grm ali v živih mejah. Spontano se pojavlja v podrasti živih mej in v podrasti gozdov (slika 3). Vrsta je naturalizirana in invazivna predvsem ob gozdnih potokih.

Odstranjevanje: Rastline lahko odstranimo z izkopavanjem ali ruvanjem grmov s podzemnimi deli vred. Širjenje s semeni preprečimo z obrezovanjem po cvetenju in pred zrelostjo plodov.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Podzemne dele in zrele plodove je treba na primeren način odstraniti (npr. oddati v sežig); olistane poganjke (npr. po obrezovanju žive meje) in cvetove moramo najprej posušiti, nato pa jih lahko kompostiramo.

2

3

Opozorilo:

Češminovi trni so zelo ostri.

Navadna barvilnica

Phytolacca americana, podobno velja tudi za azijsko vrsto *Phytolacca acinosa* (slika 3)

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Navadna barvilnica je razrasla zelnata trajnica (slika 1) z veliki listi in rdečkastim stebлом, ki je pri dnu nekoliko olesenelo. Zraste lahko čez dva metra v višino. Listi so veliki, premenjalno razvrščeni, goli, suličasti, dolgi 10–30 cm. Spodnja stran listov, stebela in žile so rožnate barve. Cvetovi so zvezdasto somerni, s 5 belimi do rožnatimi zaokroženimi venčnimi listi, dolgimi okoli 2–4 mm. Združeni so v 10–20 cm dolga, po cvetenju previsna grozdasta socvetja. Plodovi so sočni, bleščeči, vijolični in zaobljeni (slika 2). Vsebujejo škrlaten sok. Semena so črna in lečaste oblike.

Čas cvetenja: april–julij.

Zrelost semen: junij–september.

Razmnoževanje: Barvilnica se razmnožuje spolno s semeni, ki jih razširjajo ptiči (zanje strup v sadežu ni strupen). Plodove pojejo in seme razsejejo z iztrebki.

Rastišča: Barvilnica je okrasna vrtna rastlina, ki podivja in se razširi tudi v naravo. Ugajajo ji senčna in sveža do vlažna ruderalna mesta, robovi gozdov, nasipališča v nižinah in montanskem pasu. Barvilnica lahko tvori goste sestoje (npr. na posekah) in izriva domorodno vegetacijo ter preprečuje naravno pomlajevanje gozdov.

Odstranjevanje: Rastlino posekamo oz. pokosimo ter izkopljemo podzemne dele.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Odstranjene rastline kompostiramo, če nimajo razvitih plodov. Plodove je treba pred odlaganjem oddati v sežig.

 Opozorilo: Vsi deli rastline so strupeni ljudem, domačim živalim in živini. Otrokom so najbolj nevarni vabljeni, sočni vijolični plodovi. Za zastropitev je dovolj že nekaj zaužitih jagod.

Japonski dresnik

Fallopia japonica, podobno velja tudi za: *F. × bohemica* in *F. sachalinensis*

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Japonski dresnik je do 2 m visoka zelnata trajnica z razraslimi podzemnimi koreniki, ki lahko segajo več metrov globoko. Steblo je votlo in kolenčasto členjeno. Listi so premenjalno dvoredno razvrščeni, kratkopecljati, širokojajčasti, nekoliko daljši kot širši, s prisekanim listnim dnom, dolgi do 15 cm. V Sloveniji so prisotne le ženske rastline. Cvetovi so združeni v mnogocvetna socvetja, imajo 5 belih cvetnih listov, zunanji 3 se s širokimi robovi stikajo. Sahalinski dresnik je mnogo večji od japonskega, saj zraste tudi do 5 m v višino. Listi so podolgasti, imajo srčasto listno dno in po žilah na spodnji strani listov so dlakavi. Listi so lahko dolgi do 40 cm. Pri češkem dresniku (križanec japonskega in sahalinskega dresnika) so listi dolgi do 25 cm, listno dno vsaj nekoliko srčasto, na žilah listov so posamični kratki nekajcelični lasi. Cvetovi so večinoma moški, vmes lahko tudi posamični dvospolni (slika 1).

Čas cvetenja: julij–september.

Zrelost semen: od oktobra naprej.

Razmnoževanje: Najpomembnejši način razmnoževanja je vegetativni, z ukoreninjanjem koščkov korenik ali spodnjih delov stebel. Za razvoj nove rastline zadošča že zelo majhen košček korenike. Na dresnikih se lahko razvijajo tudi zelo dobro kaljiva semena (slika 2), a spolno razmnoževanje prispeva le manjši delež k širjenju rastline.

Rastišča: Raste na obrežjih rek, ruderalnih rastiščih, vzdolž železniških nasipov, na gozdnih robovih, gozdnih jasah, robovih cest in železnic. Navadno tvori zelo goste sestoje, v katerih drugih rastlin skorajda ni.

Odstranjevanje: Če gre za mlade rastline (slika 3) ali manjši sestoj dresnika, je najboljši način odstranjevanja izkop rastline z vsemi podzemnimi deli vred. Odstranitev velikih sestojev praktično ni možna, lahko le omejujemo nadaljnje širjenje, na primer z redno košnjo. Uporaba herbicidov se je izkazala le kot delno uporabna in vedno le v kombinaciji z mehanskim odstranjevanjem.

Kam z odstranimi rastlinami: Nadzemne poganjke, ki še nimajo razvitih semen, lahko posušimo in nato kompostiramo. Spodnje dele stebel s koreniki in poganjke s semeni je treba obvezno oddati v sežig.

1

2

3

Japonska medvejka

Spiraea japonica

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Japonska medvejka je grm, visok do 2 m. Mladi poganjki so lahko rdečkasti. Listi so kratkopedljati, suličasti, dolgi do 12 cm, dvojno nazobčani in priostreni. Cvetovi so rožnati (slika 1), veliki okoli 5 mm, nameščeni na koncu poganjkov v poloblih socvetjih, ki v premeru merijo vsaj 5 cm. Plod (slika 2) je večinoma sestavljen iz 5 mešičkov, ki vsebujejo številna okoli 2 mm dolga semena.

Čas cvetenja: junij.

Zrelost semen: od julija naprej.

Razmnoževanje: Japonska medvejka se razmnožuje s semeni, ki jih raznaša voda, lahko pa jih raznesemo tudi nehote na obleki, čevljih ali s prenašanjem prsti.

Rastišča: Rastlina je gojena kot okrasna rastlina, ki jo v naravi najdemo v podrasti gozdov na kisli podlagi, predvsem na nekoliko bolj vlažnih mestih.

Odstranjevanje: Nizka košnja pred cvetenjem vsaj enkrat letno in več let zaporedoma lahko močno izčrpa populacije, vendar jih praviloma ne uniči. Metoda je primerna za nadzor majhnih populacij na lažje dostopnem terenu. Na slabše dostopnih mestih, kjer košnja ni možna, manjše rastline medvejke (slika 3) odstranjujemo s puljenjem, večje pa z rezanjem poganjkov tik nad tlemi. Odstranjevanje je treba ponoviti večkrat letno ter več let spremljati stanje in postopek ponavljati. Velike populacije je možno zatirati s herbicidi, ki pa jih lahko uporabljajo le osebe z vsemi potrebnimi potrdili in dovoljenji na način, ki ne škodi ljudem in okolju! Za preprečevanje nadaljnjega širjenja je treba odstranjevanje izvesti pred semenjem.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče nadzemne dele je možno posušiti in kompostirati, podzemne dele in plodeče poganjke pa je treba oddati v sežig.

Kalinolistni pokalec

Physocarpus opulifolius

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Kalinolistni pokalec je do 3 m visok grm. Lubje se lušči v vzdolžnih trakovih, zato je pozimi svetleče. Listi so v obrisu širokojajčasti, dolgi do 10 cm, 3 do 5-krpi, krpe so nazobčane. Cvetovi, ki so nameščeni v polkroglastih kobulih (slika 1), so beli in veliki 1 cm v premeru. Plodovi so svetli, mehurjasto napihnjeni mnogosemnski mešički (slika 2), ki ob zrelosti pordečijo, jeseni pa se razpočijo (slika 3) in raztresejo semena.

Čas cvetenja: maj–julij.

Zrelost semen: avgust–november.

Razmnoževanje: Kalinolistni pokalec se vegetativno razmnožuje z ukoreninjanjem vej, zato jih ne smemo odlagati v naravo. Razmnožuje se tudi spolno s semeni.

Rastišča: Kalinolistni pokalec je okrasni grm, ki je podivjan in naturaliziran na prodiščih rek, v mejicah in na gozdnih robovih.

Odstranjevanje: Grme izsekamo in izkopljemo podzemne dele. Obnese se tudi obročasto zarezovanje lubja. Pri tem izrežemo približno 10 cm širok pas lubja okoli debla, da preprečimo tok snovi po rastlini. Razmnoževanje s semeni lahko preprečimo, če porežemo odcvetela socvetja, preden se iz njih razvijejo plodovi.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Vse odstranjene dele rastline oddamo v sežig, saj se lahko ukoreninijo.

Indijski jagodnjak

Duchesnea indica

Domovina: Jugovzhodna Azija.

Opis: Indijski jagodnjak je našim vrstam jagodnjaka na prvi pogled podobna rastlina, ki se od njih najbolj razlikuje po rumenih cvetovih. Je zelnata trajnica, ki se močno razrašča z dolgimi, tankimi pritlikami. Listi so trojtnati in temnozeleni. Cvetiči poganjki so navadno do 10 cm visoki, cvetovi so rumeni (slika 1), listi zunanje čaše široko trokrpi. Mesnati birni plod (»jagoda«) je živordeč (slika 2), okrogel, navadno nekoliko sploščen in v notranjosti bel ter ni kimast, kot pri naših jagodnjakih, ampak pokončno rastoč. Je dosti manj okusen od naših jagod, vendar nestrupen.

Čas cvetenja: maj-september.

Zrelost semen: maj-oktober.

Razmnoževanje: Rastlina se vegetativno razrašča z dolgimi pritlikami, k čemur lahko pripomore tudi košnja. Semena raznašajo tudi ptice.

Rastišča: Indijski jagodnjak raste na zelenicah, v podrasti gozdov (slika 3), na vlažnih mestih. Gojen je kot nezahtevna pokrovnostna vrsta na senčnih rastiščih, kot tako jo tudi prodajajo v vrtnarijah.

Odstranjevanje: Ko se na zelenici ali pod živo mejo ustali, se s pritlikami stalno razrašča, košnjo dobro prenese, zato rastlino zelo težko izkoreninimo. A vseeno ga lahko omejujemo v širjenju s puljenjem in odstranjevanjem nezrelih plodov.

Kam z odstranimi rastlinami: Če rastline predhodno posušimo, jih lahko kompostiramo. Zrele plodove pred odlaganjem uničimo. Lahko jih prekuhamo in nato kompostiramo ali oddamo v sežig.

Opozorilo: Košnja zelenic v času zrelosti plodov bo prispevala k širjenju.

Mnogocvetni šipek

Rosa multiflora

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Mnogocvetni šipek je lesnata rastlina z dolgimi šibastimi poganjki, ki se lokasto sločijo in s pomočjo krepkih ukrivljenih bodic uspešno vzpenjajo po okoliškem grmovju, tako da lahko doseže tudi 4 m višine. Listi (slika 3) so lihopenatni, s 7–9 lističi in obstojnimi prilisti, ki so po robu razločno resasti. Cvetovi so razmeroma drobni (2,5–3 cm premera) in združeni v mnogocvetna češuljasta socvetja (slika 1). Čašni listi po cvetenju hitro odpadejo, venec je bel do bledorožnat, hitro odpadljiv, podobno kot pri našem nijvskem šipku so brazde dvignjene nad prašnike na nekaj mm dolgem stebričku iz vratov. Plodovi so ob zrelosti živordeči, kroglasti, razmeroma drobni (slika 2).

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: junij–avgust (na rastlini ostanejo vso zimo).

Razmnoževanje: Mnogocvetni šipek se vegetativno razmnožuje z razraščanjem in zakoreninjanjem polegih poganjkov ali odrezanih vej (pozorno pri obrezovanju!). Plodove s kaljivimi semeni, kalivost v prsti ohranijo do 20 let, raznašajo ptice.

Rastišča: Kot priljubljena okrasna vzpenjalka je mnogocvetni šipek gojen po vrtovih, od koder ga ptice pogosto raznesejo v naravo in v žive meje. Podivjano se pojavlja v živih mejah, na robu gozdov, med grmovjem in na drugih rastiščih v nižinah.

Odstranjevanje: Rastlino pred koncem cvetenja odrežemo pri dnu in pustimo, da se nadzemni poganjki posušijo, suho odstranimo. Poganjke iz podzemnih delov vsaj 3-krat letno kosimo. Če je mogoče, podzemni del izrujemo in oddamo v sežig. Če rastlino odstranjujemo jeseni, moramo biti pazljivi, da ne razširimo zrelih plodov.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Odstranjene rastline posušimo in kompostiramo, če še nimajo zrelih plodov. Poganjke s plodovi in podzemne dele oddamo v sežig.

1

2

3

Navadna amorfa

Amorpha fruticosa

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Navadna amorfa je razrasel listopadni grm (slika 3), visok 1–2 m. Listi so premenjalno razvrščeni, lihopernati, lističi ozkojajčasti, po obliki zelo spominjajo na liste robinje. Na vrhu poganjkov se razvijejo ozka grozdasta socvetja s številnimi črnoškrlatnimi cvetovi (slika 1), iz katerih molijo rumene prašnice. Po cvetenju se razvijejo dvosemnski, okoli 1 cm dolgi temnopikčasti stroki (slika 2), ki vsebujejo po eno seme.

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: od julija (avgusta) naprej.

Razmnoževanje: Navadna amorfa se razmnožuje spolno s semeni in vegetativno z razraščanjem podzemnih delov.

Rastišča: Navadna amorfa je okrasni grm, sajen tudi zaradi medonosnosti. V naravi se pojavlja ob cestah ter na vlažnih opuščenih travnikih in poplavnih mestih.

Odstranjevanje: Navadno amorfo lahko odstranimo ročno, s puljenjem ali izkopavanjem celih rastlin. Očiščeno mesto je treba več let opazovati, saj lahko rastline ponovno zrastejo iz neodstranjenih podzemnih delov. Rastline izčrpa tudi večletna zelo pogosta košnja. Ker se rastlina se razmnožuje tudi s semeni, jo je treba odstranjevati pred cvetenjem.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče nadzemne dele lahko posušimo in kompostiramo. Plodeče poganjke in podzemne dele je treba oddati v sežig.

Robinija

Robinia pseudacacia

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Robinija je do 25 m visoko listopadno drevo (slika 3) z vzdolžno razpokanim sivkastorjavim lubjem. Listi so lihopernati, s 3–10 pari lističev. So jajčasti, kratkopeceljati, dolgi 2–5 cm, prilista sta spremenjena v trne. Cvetovi so metuljasti, beli, dišeči, združeni v viseče grozde (slika 1). Plodovi so do 10 cm dolgi večsemenski stroki (slika 2).

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: od septembra naprej.

Razmnoževanje: Semena robinije so dobro kaljiva vsaj 10 let, še posebej dobro kalijo po požarih. Rastlina se razmnožuje tudi z razraščanjem podzemnih delov, ki množično poženejo predvsem po odstranitvi glavnega debla.

Rastišča: Robinija raste na gozdnih robovih, posekah, nasipih, obrežjih in v bližini naselij. Neredko je tudi gojena kot okrasna in medonosna rastlina.

Odstranjevanje: Drevesa robinije je zelo težko odstraniti. Če posekamo glavno deblo, začno iz korenin in panja poganjati mladi poganjki. Ponavljajoče sekanje/rezanje poganjkov sčasoma pokonča rastlino.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Les robinije je zelo trd in so ga pogosto uporabljali za kole v vinogradništvu in izdelavo plotov. Veje se ne ukoreninjajo, zato jih lahko posušimo in odložimo kot zeleni odrez ali porabimo za kurjavo. Izkopane podzemne dele je treba dobro posušiti, nato pa jih oddati v sežig.

Opozorilo: Rastlina ima na vejah ostre trne.

Octovec

Rhus typhina

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Octovec je velik, listopaden grm ali manjše drevo, s široko, kupolasto krošnjo. Večinoma doseže okoli 5–7 m. Listi so lihopernati, dolgi od 30–60 cm, sestavljeni iz številnih, 6–12 cm dolgih lističev. Lističi so nazobčani, zgoraj temnozeleni, spodaj svetli, jeseni se obarvajo oranžno do živordeče. Mlade veje so gosto puhasto dlakave, razvejene kot rogovje. Drobní zelenkastorumeni cvetovi so združeni v zelo gosta latasta socvetja. Goste skupine oblih, temnordečih, dlakavih koščičastih plodov, ki se razvijejo iz teh socvetij, ostanejo na drevesu do spomladi.

Čas cvetenja: junij–julij.

Zrelost semen: avgust–september.

Razmnoževanje: Octovec se uspešno razrašča s koreninskim sistemom, ki je plitev in obsežen. Iz njega poganjajo novi poganjki, ki hitro rastejo. Semena so slabo kaljiva. Kaljivost semen poveča potovanje plodu skozi prebavilo živalskega raznašalca semen.

Rastišča: Octovec je gojen kot okrasno drevo, ki v naravi raste na motenih rastiščih, cestnih robovih, razpokah pločnikov, na suhih, kamnitih tleh, opuščeni poljih, požganih območjih.

Odstranjevanje: Drevo požagamo in izkoreninimo. Nato redno odstranjujemo na novo pognale poganjke. Odžagano površino debla lahko premažemo s herbicidom. Herbicide lahko uporabljajo le osebe z vsemi potrebnimi potrdili in dovoljenji na način, ki ne škodi ljudem in okolju!

Kam z odstranjenimi rastlinami: Rastline razžagamo in oddamo v zbirni center kot zeleni odrez.

 Opozorilo: Listi in plodovi vsebujejo strupene snovi, ki dražijo kožo. Močni in številni poganjki izraščajo v okolici rastline tudi še potem, ko drevo požagamo.

Veliki pajesen

Ailanthus altissima

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Veliki pajesen je vitko listopadno drevo z debelimi vejami, lubje je gladko in sivo. Listi so premenjalno razvrščeni, več decimetrov dolgi, goli, pernato sestavljeni (slika 1) s kratkopecljati širokosuličastimi lističi, ki so pri dnu prisekani do srčasti (slika 2). Listno vreteno in mladi poganjki imajo močan, neprijeten vonj. Vrsta je dvodomna. Socvetja so velika, gosta, pokončna. Na ženskih rastlinah se čez poletje razvijejo nekaj centimetrov dolgi krilati oreški (slika 1), širokosuličaste oblike s semenom približno v sredini, ki postopno odpadajo.

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: od septembra naprej.

Razmnoževanje: Veliki pajesen se razmnožuje s semeni, ki jih raznaša veter, in vegetativno s podzemnimi poganjki, ki začnejo rasti, če drevo požagamo.

Rastišča: Veliki pajesen je okrasno drevo, ki se kot invazivka pojavlja na suhih ruderalnih rastiščih (razpoke tlaka, cestni robovi, opuščena gradbišča) in kot pionirska vrsta v zaraščanju opuščanih suhih travnikov.

Odstranjevanje: Mlade rastline (slika 3) lahko izkopljemo in pazimo, da čimbolj natančno odstranimo tudi podzemne dele. Pri večjih rastlinah žaganje nadzemnih delov povzroči izraščanje mnogih novih rastlin v okolici požaganega drevesa. Poganjki poženejo tudi iz ostanka odžaganega debla. Pri mlajših drevesih se lahko obnese odstranjevanje obroča lubja v širini 15 cm, kar povzroči odmrtnje drevesa. Kot učinkovito se je izkazalo vbrizgavanje herbicida, ki ga nanesemo v poševno navzdol navrtane luknjice v deblu. Herbicide lahko uporabljajo le osebe z vsemi potrebnimi potrdili in dovoljenji na način, ki ne škodi ljudem in okolju!

Kam z odstranimi rastlinami: Odstranjene veje oddamo v zbirni center kot zeleni odrez. Ni znano, da bi se ukoreninjele. Podzemne dele in plodove je treba oddati v sežig.

Opozorilo: Nekateri ljudje so alergični na pelod pajesena, sok te rastline pa lahko povzroča vnetje srčne mišice.

Amerikanski javor

Acer negundo

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Amerikanski javor je listopadno drevo. Lubje mlajših vej je gladko in zeleno. Listi so nasprotno razvrščeni in pernato sestavljeni iz 3–5 kratkopecljatih lističev, končni je lahko trokrp (slika 1). Vrsta je dvodomna. Socvetja so mnogocvetna, viseča in dolgopecljata (slika 2). Plodovi razpadejo na dva krilata oreška, ki sta nameščena pod pravim ali ostrim kotom (slika 3).

Čas cvetenja: april–maj.

Zrelost semen: od avgusta naprej.

Razmnoževanje: Amerikanski javor se spolno razmnožuje s semeni, ki jih raznaša veter, in vegetativno z ukoreninjanjem zelo lomljivih vej.

Rastišča: Amerikanski javor je pogosto sajeno okrasno drevo, ki se širi v obrečnih gozdovih in na ruderalnih mestih.

Odstranjevanje: Mlade rastline amerikanskega javora je najlažje odstraniti z izkopavanjem. Pri večjih rastlinah porežemo (požagamo) nadzemne dele, a je velika verjetnost, da bodo rastline ponovno pognale. Zato je treba postopek ponavljati, dokler se zaloge rezervnih snovi v koreninah ne izčrpajo, kar pa lahko traja več let.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Odstranjene veje in podzemne dele je treba oddati v sežig, saj se lahko ponovno ukoreninijo. Enako je treba ravnati s plodovi, saj so semena dobro kaljiva.

Opozorilo: Pelod amerikanskega javora je alergen.

Drobnocvetna nedotika

Impatiens parviflora

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Drobnocvetna nedotika je do 1 m visoka enoletna rastlina. Steblo je razraslo in zelo sočno. Pecljati listi so razvrščeni premenjalno, po obliki so širokosuličasti in topo nazobčani, dolgi 3–12 cm. Cvetovi so v rahlih pokončnih grozdih na koncu poganjkov, bledorumeni s temnorumenim ustjem, vključno z ostrogo so dolgi 1–2 cm, ostroga je ravna. Kijasto oblikovani plodovi so dolgi 1,5–2 cm, ob zrelosti se eksplozivno odprejo in izvržejo semena.

Čas cvetenja: junij–september.

Zrelost semen: julij–oktober.

Razmnoževanje: Drobnocvetna nedotika je enoletnica, ki se razmnožuje spolno s semeni.

Rastišča: Drobnocvetna nedotika uspeva na senčnih mestih na gozdnih robovih, v podrasti vlažnih gozdov in na senčnih ruderalnih mestih.

Odstranjevanje: Pri manjših sestojih je najučinkoviteje, če rastline še pred cvetenjem ročno poruvamo. Plodeče rastline ob dotiku izmetavajo semena, zato jih je praktično nemogoče odstraniti, ne da bi se zasejalo vsaj nekaj semen. Verjetno bi bila učinkovita tudi večkratna košnja pred cvetenjem.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Rastline, ki ne plodijo, lahko kompostiramo ali posušimo. Plodeče rastline je treba oddati v sežig, da ne bi razsejali semen.

Žlezava nedotika

Impatiens glandulifera

Domovina: Himalaja.

Opis: Žlezava nedotika (slika 1) je do 2 m visoka enoletnica z močnim, golim, do 4 cm širokim in kolenčasto odebelenim stebлом, ki je votlo in sočno. Jajčastosuličasti nazobčani listi so razvrščeni nasprotno, v zgornjem delu po 3 v vretencu. Po pecljih so pokriti z žleznimi laski (slika 3). Škrlatni ali rožnati cvetovi (slika 2) so združeni v latasta socvetja. Dolgi so 2–4 cm, 2 stranska venčna lista sta zrasla v čeladasto tvorbo, 3 pa so prosti. Cvetovi oddajajo močan vonj, ki poleg medicinine v ostrogi privablja čebele. Plod je 3–5 cm dolga glavica (slika 2), ki se ob zrelosti eksplozivno odpre in izvrže številna semena.

Čas cvetenja: julij–oktober.

Zrelost semen: julij–november.

Razmnoževanje: Rastlina je enoletnica, ki se razmnožuje spolno s semeni.

Rastišča: Žlezava nedotika raste predvsem na obrežjih rek, v obcestnih jarkih, na zasenčenih mestih ob robu travnikov, v močvirnih gozdovih in na poplavnih območjih.

Odstranjevanje: Pri manjših sestojih je najučinkoviteje, če rastline še pred cvetenjem ročno izruvamo. Plodeče rastline ob dotiku izmetavajo semena, zato jih je praktično nemogoče odstraniti, ne da bi se zasejalo vsaj nekaj semen. Pokošene rastline se navadno dobro obrastejo in zacvetijo, zato enkratna košnja ni dovolj.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Rastline, ki še ne plodijo, lahko kompostiramo ali posušimo. Plodeče rastline je treba oddati v sežig, da ne bi razsejali semen.

1

Peterolistna vinika

Parthenocissus quinquefolia, podobno velja tudi za *P. inserta*

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Peterolistna vinika je olesenela vzpenjalka z dolgopecljati listi, ki so dlanasto sestavljeni iz 5–7 lističev. Ti so širokosuličasti, nazobčani in kratkopecljati, dolgi 5–15 cm. Jeseni se obarvajo izrazito živordeče. Nasproti listov so razvite razrasle vitice s 3–8 končiči. Široka grozdasta socvetja so sestavljena iz petštevnihi cvetov. Rumenozelene venčni listi so dolgi približno 3 mm, čašni listi so zrasli. Plodovi so okoli 0,5 cm velike, temnomodre, okrogle jagode s poprhom.

Pri nas uspevata dve ozko sorodni vrsti, ki se razlikujeta po naslednjih znakih: *P. inserta* ima normalne vitice, lističi so sedeči, socvetje je pakobulasto, *P. quinquefolia*: vitice imajo oprijemalno ploščico, lističi so kratkopecljati, socvetje je latasto.

Čas cvetenja: julij–avgust.

Zrelost semen: od septembra naprej.

Razmnoževanje: Peterolistna vinika se vegetativno razmnožuje z razraščanjem po podlagi in ukoreninjanjem poganjkov, spolno pa s semeni. Zrele jagode od jeseni do pomladi raznašajo ptice.

Rastišča: Vinika je gojena kot okrasna vzpenjalka. Podivjana in naturalizirana je na ruderalnih rastiščih, opuščeni kamnolomih, gozdnih robovih, poplavnih gozdovih. S preraščanjem povzroči zasenčenje drugih rastlin in jih postopno ugonobi.

Odstranjevanje: Če je le mogoče, se lotimo odstranjevanja takoj, ko se pojavi, saj je takrat možnost odstranitve največja. Pri starejših rastlinah poiščemo glavno olesenelo steblo in ga prežagamo ter potrgamo plazeče poganjke, ki bi se lahko ukoreninili.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Vse poganjke je treba posušiti in oddati v sežig, saj se dobro ukoreninjajo. Pazljivo je treba ravnati s plodečimi rastlinami, saj so semena v zrelih jagodah kaljiva še nekaj let, zato v primeru poznojesenskega odstranjevanja poskrbimo, da ne raztresemo plodov.

Opozorilo: Jagode so sicer sladke, a strupene za človeka in druge sesalce! Občutljivim ljudem lahko povzročijo kožna vnetja.

2

3

Enoletni tujerodni mlečki

Euphorbia sect. *Chamaesyce*: *Euphorbia maculata* (slika 2), *E. humifusa* (slika 1), *E. nutans* (slika 3), *E. prostrata* ...

Domovina: Amerika, Azija.

Opis: Enoletni mlečki so rastline z večinoma poleglimi poganjki (razen *E. nutans*, slika 3). Listi so razvrščeni nasprotno (sliki 1 in 2), so enostavni, ovalni do podolgasti in kratkopecljati. Pri dnu peclja imajo drobna suhokožnata prilista. Cvetovi so enako kot pri vseh mlečkih združeni v drobna, cvetu podobna socvetja (ciatiji, slika 2), ta se v skupinah razvijajo v zalistjih. Ob zrelosti se tripredalaste plodne glavice (slika 3) odprejo z odpadanjem loput, semena pa lahko rastlina tudi aktivno izmetava nekaj dm daleč. Vsi deli rastline vsebujejo nekoliko strupen mleček, ki se izloča ob mehanskih poškodbah rastline.

Čas cvetenja: junij-avgust.

Zrelost semen: od junija naprej; semena dozorevajo zelo hitro.

Razmnoževanje: Enoletni mlečki se razmnožujejo s semeni, ki hitro dozori.

Rastišča: Enoletni mlečki uspevajo na gruščnatih tleh, pohojenih mestih, na železniških nasipih in kot plevel na okrasnih gredicah, pokopališčih, v razpokah v tlaku.

Odstranjevanje: Pred cvetenjem jih zlahka izruvamo, zadošča že pletje z grabljicami. Ko se začnejo razvijati plodovi, jih odstranjujemo previdno, da ne prispevamo k dodatnemu trosenju semen.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Če so semena že razvita, material oddamo v sežig, necvetoče rastline lahko kompostiramo.

 Opozorilo: Ker je mleček strupen, je stik s sluznicami lahko škodljiv. Tudi na koži lahko povzroča lokalna vnetja.

Orjaški dežen

Heracleum mantegazzianum

Domovina: Kavkaz.

Opis: Orjaški dežen je do 3 m visoka zeltnata trajnica (slika 1), večja od vseh naših vrst kobulnic. V tleh je debel koren z založnimi snovmi. Listi so premenjalno razvrščeni, do 0,5 m veliki, dvakrat pernatno krpati, s širokimi koničastimi roglji (slika 2). Vsa rastlina je porasla s togimi bodičkami, ki imajo pri dnu rdečo pego (slika 3). Socvetje sestavlja glavni in več stranskih sestavljenih kobulov, največji ima lahko tudi 40 cm v premeru. Venčni listi so beli do bledorožnati. Plodovi razpadejo na dva ploščata plodiča.

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: od julija naprej.

Razmnoževanje: Spolno s semeni, ki jih raznaša veter.

Rastišča: Orjaški dežen je ponekod gojen kot okrasna rastlina. Pogosto se razrašča po različnih travnatih mestih, robovih gozda, tudi ruderalnih rastiščih.

Odstranjevanje: Orjaški dežen ima v tleh debel koren z založnimi snovmi. Če želimo rastlino odstraniti, je treba koren prečno odrezati kakih 15 cm globoko. V večini primerov nato ostanek korena v tleh propade. Socvetja in plodove je treba odstraniti previdno, da ne razširimo semen. Smiselno je redno opazovanje mesta odstranjevanja in po potrebi ponovitev izkopavanja. Če so na nahajališču prejšnja leta rastline plodile, moramo biti pozorni na manjše, še necvetoče rastline, ki jih izravamo z dolgo ozko lopatko.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Nadzemne dele, razen socvetij in plodov, lahko posušimo in kompostiramo. Odstranjeni podzemni del posušimo in oddamo v sežig, enako naredimo tudi s plodečimi poganjki.

Opozorilo: Rastlina je zelo strupena. Med odstranjevanjem moramo zaščititi kožo in oči (rokavice, zaščitna očala), saj rastlinski sok povzroči hude opekline (fototoksičnost). Ob stiku z očmi lahko pride do oslepitve.

Oljna bučka

Echinocystis lobata

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Oljna bučka je enoletnica s plezajočim, do 12 m dolgim stebлом. Listi (slika 1) so petkrpi s trikotnimi krpami ali skoraj nekrpati. Rastlina je enodomna, z enospolnimi šestštevničnimi cvetovi, ki so nameščeni v pokončnih, pecljatih grozdastih socvetjih (slika1). Venec je belkast, zrasel le pri dnu in dolg do 1 cm. Plod je viseča valjasto-jajčasta glavica (sliki 2 in 3), dolga 3–5 cm, s številnimi tankimi, nežnimi bodicami. V njej se razvijejo 4 velika semena.

Čas cvetenja: junij–september.

Zrelost semen: oktober–december.

Razmnoževanje: Oljna bučka je enoletnica, ki se razmnožuje spolno s semeni. Semena so težka in padejo na tla neposredno pod rastlino. Lahko jih raznaša voda.

Rastišča: Oljna bučka raste med grmovjem ob bregovih in v poplavnem območju rek ter na zaraščenih ruderalnih mestih.

Odstranjevanje: Rastline se zelo enostavno izruva, dokler so mlade in se še ne začnejo vzpenjati po okoliškem rastju. Pri večjih rastlinah je možno izruvat ali odrezati glavni poganjek tik nad tlemi, a je to običajno zelo težko, ker je v obrečnem rastju težko dostopen. Odstranjevanje je smiselno pred zrelostjo plodov.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Mlade, še neplodne rastline lahko posušimo ali kompostiramo. Rastline z razvitimi plodovi je treba oddati v sežig.

 Opozorilo:
Rastlina je strupena.

Sivi dren

Cornus sericea

Domovina: vzhodni del Severne Amerike.

Opis: Sivi dren je do 4 m visok grm s številnimi olesenelimi pritlikami. Lubje je gladko, temnordeče, golo in bleščeče (redko rumene ali rjave barve); na njem opazimo lenticеле (prezračevalne brazgotine). Listi so nasprotno razvrščeni, jajčastosuličasti, s 5–7 pari stranskih žil, dolgi 8–12 cm, posebej veliki so na enoletnih vejah (tudi čez 10 cm). Zgornja in spodnja stran listov je različnih barv (slika 3): zgoraj so listi zeleni, spodaj sivi do sivozeleni. Cvetovi so štirištevni, dišeči, beli in združeni v gosta, 5–8 cm široka češuljasta socvetja (slika 1). Plodovi so sočni, enosemnski, beli ali svetlosivi, kroglasti, 6–8 mm dolgi (slika 2).

Čas cvetenja: maj–junij.

Zrelost semen: september–oktober.

Razmnoževanje: Sivi dren se širi vegetativno s pritlikami: spodnji poganjki polegajo in se zakoreninjajo. Semena raznašajo ptiči. Človek nehote širi vrsto tako, da odrezane veje z gojenih grmov zavreže v naravno okolje. Tam se veje lahko ukoreninijo in razvije se nov grm.

Rastišča: Vrsti ustrezajo težka, vlažna, namočena oz. zamočvirjena tla, vrsta se v naravi zato pojavlja v različnih tipih obrežne vegetacije, v močvirjih, jelševih grezih in v podobnih vlagoljubnih združbah. Sivi dren hitro preraste velike površine. Z gosto krošnjo senči domorodno rastje, kar zmanjša vrstno pestrost in preprečuje pomlajevanje domorodnega drevja (zavira rast kalic).

Odstranjevanje: Grme lahko odstranjujemo le mehansko, saj uporaba herbicidov ob vodah ni dovoljena. Pomemben ukrep proti širjenju je previdno ravnanje z odrezanimi vejami sivega dreva. Odložene morajo biti na ustrezno mesto, po možnosti uničene. Za preprečevanje razširjanja s semeni je treba socvetja takoj po odcvetu porezati.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Veje in podzemni deli se lahko ukoreninijo, zato jih oddamo v sežig. Enako ravnamo tudi z zreliimi plodovi.

Sirska svilnica

Asclepias syriaca

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Sirska svilnica je do 2 m visoka trajnica s podzemnimi pritlikami in številnimi pokončnimi stebli (slika 1). Listi so podolgastoajčasti, dolgi do 20 cm, široki 4–8 cm, kratkoepljati, spodaj belo-puhasto dlakavi. Dišeči cvetovi so nameščeni v mnogocvetnih kobulih (slika 2), venčni listi so rjavordeči, ob cvetenju zavihani nazaj, po zunanji strani dlakavi, s pokončnim svetlorožnatim privenčkom. Plodovi (slika 3) so široki do 3 cm in dolgi do 8 cm, belodlakavi, razbrazdani, bodičasti in rahlo upognjeni (t. i. »papagajčki«). Rastlina vsebuje mleček.

Čas cvetenja: junij–avgust.

Zrelost semen: od avgusta naprej.

Razmnoževanje: S semeni in z razraščanjem podzemnih delov.

Rastišča: Gojena kot okrasna in medonosna rastlina in pogosto podivjana. Širi se po nabrežjih rek, med grmovjem, po obdelanih tleh in travnikih (slika 1), na gozdnih robovih.

Odstranjevanje: Sirsko svilnico odstranimo tako, da jo izkopljemo. To moramo storiti čim prej, vsekakor preden se razvijejo in razprejo plodovi. V plodovih se namreč razvijejo dobro kaljiva semena, ki vsebujejo dolge laske, tako da jih veter raznaša na daljše razdalje. Košenje oz. rezanje stebel (nadzemnih delov) odsvetujejo, ker to spodbuja rast iz podzemnih brstov in s tem vegetativno razmnoževanje.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Nadzemne dele (razen plodov) lahko kompostiramo, podzemne pa oddamo v sežif, ker se iz njih lahko razvijejo nove rastline.

Opozorilo:

Rastlina je strupena.

Davidova budleja, metuljnik

Buddleja davidii

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Metuljnik je do 4 m visok listopadni grm (slika 1). Listi so suličasti in po robu nazobčani. Po spodnji strani so zaradi gosto nameščenih zvezdastih laskov sivkasti. Cvetovi so nameščeni v dolgih, gostih latastih socvetjih (slika 2) na koncu enoletnih vej. Venec je cevast, vijoličast (lahko tudi rožnat, rdeč, bel, modrovijoličast). Cvetovi privabljajo metulje. Plodovi (slika 3) so mnogosemenske glavnice, ki ostanejo na rastlini in iz njih se semena sproščajo še vso zimo.

Čas cvetenja: julij-avgust.

Zrelost semen: od septembra naprej.

Razmnoževanje: Razmnožuje se s semeni, ki se pozno jeseni in pozimi sproščajo iz plodov. Vegetativno se razmnožuje z ukoreninjanjem poganjkov. Za preprečevanje razmnoževanja s semeni je treba porezati socvetja takoj po odcvetu.

Rastišča: Okrasni grm, ki pogosto podivja. Naseli se na toplih rastiščih, kot so skalne razpoke, suha ruderalna mesta, cestni robovi, ruševine, gramoznice, peskokopi.

Odstranjevanje: Grme izsekamo ali požagamo in izkopljemo podzemne dele. Obnese se tudi obročasto zarezovanje lubja. Pri tem izrežemo približno 10 cm širok pas lubja okoli debla, da preprečimo tok snovi po rastlini. Če so rastline še mlade, jih izruvamo. Če smo na območju odstranili večji sestoj rastlin, moramo izpraznjeno mesto zasaditi z domorodnimi pionirskimi rastlinami.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Odstranjene nadzemne in podzemne dele oddamo v sežig.

Orjaška in kanadska zlata rozga

Solidago gigantea in *S. canadensis*

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Obe vrsti zlate rozge sta zelnatih trajnici, visoki do 2 m. Listi so premenjalno razvrščeni, sedeči ali kratkopecljati. Rumeni cvetovi so združeni v drobne koške, ki so nameščeni v razvejenih ovršnih socvetjih (slika 1). Plod je 0,9 –1,2 mm dolg orešek z do 2,5 mm dolgim šopom laskov (slika 2). Vrsti se razlikujeta po nekaj dobro razpoznavnih znakih: steblo kanadske zlate rozge je v socvetju kratkodlakavo, pri orjaški zlati rozgi pa golo (slika 3). Koški kanadske zlate rozge so manjši (dolgi 2–3 mm) in jezičasti cvetovi v njih so komaj daljši od cevastih. Orjaška zlata rozga ima večje koške (dolge so 3–4 mm), jezičasti cvetovi so razločno daljši od ovojka in cevastih cvetov.

Čas cvetenja: julij–oktober (orjaška zlata rozga zacveti nekoliko prej kot kanadska).

Zrelost semen: od septembra naprej.

Razmnoževanje: Drobne enosemenske plodove, ki imajo na enem koncu šopek laskov, na dolge razdalje raznaša veter. Rastlina pa se razširja tudi z razraščanjem korenin in njihovim razkosanjem. Koščke lahko nehote raznesemo s prstjo.

Rastišča: Okrasna rastlina, ki se širi na gozdne jase, gozdne robove, redko košene travnike, ob vodah in ruderalnih mestih.

Odstranjevanje: Posamične rastline lahko ročno izkopljemo in pri tem pazimo, da odstranimo vse podzemne dele. Širjenje manjših sestojev lahko omejimo s košnjo ali odstranjevanjem rastlin še pred cvetenjem. S tem preprečimo vnašanje novih semen v talno zalogo semen in s tem kalitev novih rastlin. S pogosto košnjo sčasoma izčrpamo zaloge hranil v korenikah in rastline počasi propadejo. Različni viri navajajo, da košnja dvakrat letno (maja in avgusta) več let zapored lahko zelo zmanjša sestoj zlate rozge.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče poganjke lahko kompostiramo, cvetoče pa je treba oddati v sežig. Sušenje ne zadošča, saj se na porezanih cvetočih poganjkih semena do konca razvijejo. V sežig je treba oddati tudi izkopane podzemne dele.

Severnoameriške nebine

Aster subg. Symphyotrichum: Aster lanceolatus, A. tradescantii, A. × salignus, A. novi-belgii ...

1

2

3

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Severnoameriške nebine so do 1,5 m visoke, močno razrasle zelnate trajnice (slika 1), pogosto z razraslimi koreniki. Listi so ozkosuličasti do suličasti, koničasti, celorobi ali drobno nazobčani, pri dnu lahko z neizrazitimi ušesci, po površini goli (včasih po robu srhkodlakavi). Steblo je golo ali na različne načine dlakavo, z veliko koški (sliki 2 in 3). V osrednjem delu koška so rumeni cevasti cvetovi, na robu pa vijoličasti, rožnati ali beli jezičasti cvetovi. Ovojkovi listi so belkasti, vsaj notranji in srednji pa imajo suličasto ali rombasto zeleno polje. Plodovi so dlakave ali gole rožke s kodeljico iz laskov.

Čas cvetenja: avgust–november.

Zrelost semen: neznano.

Razmnoževanje: Severnoameriške nebine se razmnožujejo predvsem vegetativno z razraščanjem s podzemnimi živicami. Ni znano, ali semena pri nas sploh dozoriijo.

Rastišča: Severnoameriške nebine preraščajo ruderalna mesta, gozdne robove, grmičevje, obrežja rek, nasipe in opuščene kamnolome. Pogosto so sajene kot jeseni cvetoče okrasne rastline.

Odstranjevanje: Izkopavanje rastlin ali pogosta košnja rastline v nekaj letih izčrpa. Čeprav ni znano, ali semena sploh dozoriijo, je smiselno preventivno odstraniti koške takoj po odcvetu, da preprečimo morebitni razvoj semen.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Podzemne dele najprej temeljito posušimo, nato jih lahko kompostiramo. Nadzemne poganjke lahko kompostiramo brez predhodnega sušenja.

Enoletna suholetnica

Erigeron annuus

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Enoletna suholetnica je 0,4–1,5 m visoka enoletnica do trajnica (slika 1). Pokončno steblo je zgoraj razvejeno in raztreseno dlakavo. Listi so svetlozeleni, po obeh straneh dlakavi, spodnji narobejajčasti, dolgi do 10 cm, s krilatimi peclji. Zgornji so suličasti do črtalastosuličasti, nazobčani do celorobi, dolgi do 9 cm in široki do 2 cm. Beli do rožnati jezičasti in rumeni cevasti cvetovi so združeni v številne, 15–20 mm široke koške (slika 2). Ovojkovi listi so suličasti, koničasti, redkodlakavi. Enosemnski plodovi so dolgi 1–1,5 mm, s kodeljico iz ščetin.

Čas cvetenja: maj–september.

Zrelost semen: maj–oktober.

Razmnoževanje: Spolno, s semeni.

Rastišča: Enoletna suholetnica poseljuje neredno košene travnike, polja, opuščene njive, ruderalna mesta, loge, prodišča in cestne robove.

Odstranjevanje: Rastline izčrpa redna košnja pred cvetenjem. Košnja v času cvetenja lahko pripomore k razširjanju, saj semena dozoriijo tudi na pokošenih rastlinah. Pokošene rastline imajo zelo veliko sposobnost obraščanja, zato jih z le občasno košnjo težko odstranimo. Če se rastline pojavljajo posamič, je smiselno ročno izkopati rastline s podzemnimi deli (slika 3) in listnimi rozetami vred.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče rastline lahko kompostiramo ali pustimo na mestu samem. Cvetoče in plodeče rastline je treba oddati v sežig, saj plodovi lahko dozoriijo tudi na populjenih rastlinah med sušenjem.

Kanadska hudoletnica

Conyza canadensis

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Kanadska hudoletnica je pokončna enoletnica z enim ali več stebli, ki izraščajo iz pritlične listne rozete. Visoka je od 0,5 do 1 m, lahko pa tudi precej manj. Listi so suličasti, do 10 cm dolgi in 1 cm široki, plitvo nazobčani, zeleni, po površini skoraj goli, na robu vejicati. Drobni cvetovi so združeni v socvetja - koške. Koški številni, drobni (le 2–3 mm v premeru). Cevasti cvetovi (v notranjosti koška) rumeni, jezičasti (na obrobju) beli, 0,5–1 mm dolgi. Plodovi suhi, enosemnski, 1–1,3 mm dolgi. Raznašajo se z vetrom, kar jim omogoča 2–4 mm dolga, umazano bela lasasta kodeljica.

Čas cvetenja: maj–oktober.

Zrelost semen: junij–november.

Razmnoževanje: Kanadska hudoletnica se razmnožuje spolno s semeni.

Rastišča: Kanadska hudoletnica uspeva na nabrežjih, njivah, posekah, cestnih robovih in drugih ruderalnih mestih.

Odstranjevanje: Rastline pred cvetenjem odstranimo s prekopavanjem in pletjem.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Rastline, ki jih populimo pred cvetenjem, lahko kompostiramo. Plodeče rastline je treba oddati v sežig, saj plodovi dozoriijo tudi na populjenih rastlinah med sušenjem.

Črnoplodni mrkač

Bidens frondosa

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Črnoplodni mrkač je več kot 1 m visoka enoletnica z razvejenim rjavordečim stebлом. Vsaj spodnji listi so lihopernato deljeni v 3–5 lističev (slika 3), lističi so jajčastosuličasti do suličasti, dolgo priostreni, nazobčani in razločno kratkopecljati. Zunanjih ovojkovih listov je 6–10 in so podobni stebelnim listom. Pri dnu so nekoliko mehkodlakavi in so daljši od notranjih. Koški (slika 1) so veliki 8–15 mm in nimajo jezičastih cvetov. Plodovi (slika 2) so sploščeni, dolgi do 10 mm, z dvema 1–2,5 mm dolgima ščetinama.

Čas cvetenja: avgust–september.

Zrelost semen: avgust–oktober.

Razmnoževanje: Enoletnica, ki se razmnožuje s semeni. Enosemenske plodove raznašajo živali in voda, nehote pa se raznašajo tudi s človekovimi aktivnostmi.

Rastišča: Obrežja rek, obdelana in neobdelana tla, ob vodnih kanalih, vzdolž gozdnih kolovozov, na vlažnih do mokrih tleh.

Odstranjevanje: Najučinkovitejše je ročno puljenje rastlin, ki ga je smiselno opraviti pred cvetenjem.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Če rastline izrumavo pred cvetenjem, jih lahko kompostiramo. Če so cvetovi ali plodovi že razviti, jih je treba oddati v sežig.

Deljenolistna rudbekija

Rudbeckia laciniata

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Deljenolistna rudbekija je do 2,5 m visoka zelната trajnica (slika 1), ki ima v tleh trpežne korenike (slika 3). Stebla so gola, vsaj spodnji listi so pernato deljeni, srednji trojnati do peternati, vsaj spodaj in po robu kratkodlakavi. Segmenti listov so suličasti. Koški (slika 2) v premeru merijo 7–12 cm, jezičasti cvetovi so zlatorumeni, cevasti cvetovi pa zelenkasti do rjavkasti. Ovojkovi listi se strehasto prekrivajo, konice so rahlo zavihane navzven. Plodovi so rožke, ki so dolge okoli 5 mm in imajo na eni strani 4 kratke zobce.

Čas cvetenja: julij–oktober.

Zrelost semen: od avgusta naprej.

Razmnoževanje: Deljenolistna rudbekija se uspešno razmnožuje z razkosanjem korenik. Nova rastlina lahko zraste že iz nekaj več kot 1 cm dolgega koščka korenike. Sestoj deljenolistne rudbekije se širi tudi z razraščanjem podzemnih delov (živice), ki se razraščajo pospešeno, če rastline pokosimo. Razmnožuje se tudi spolno, s semeni, ki ostanejo kaljiva vsaj 3 leta.

Rastišča: Rudbekije so pogosto sajene kot okrasne rastline. V naravi se naselijo na poplavnih območjih rek, na gozdnih robovih, logih.

Odstranjevanje: Mlade rastline lahko pred cvetenjem ročno izrujemo. Večji sestoj je bistveno težje izkoreniniti. Z rednim odstranjevanjem nadzemnih delov bomo sestoj oslabili, šele po več letih odstranjevanja nadzemnih poganjkov pa lahko pričakujemo, da bomo rastline iztrebili.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče poganjke lahko kompostiramo. Cvetove, plodove in tudi izkopane podzemne dele je treba oddati v sežig.

Topinambur, laška repa

Helianthus tuberosus

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Topinambur je do 3 m visoka zelnata trajnica (slika 1) z gomoljasto odebeljenimi koreniki (slika 3). Steblo je zgoraj pogosto nekoliko razvejeno in srhkodlakavo. Listi so jajčastosuličasti, grobo nazobčani, pecljati, zgoraj raskavi in spodaj dlakavi. Na stebelu se razvije več dolgopecljatih pokončnih koškov (slika 2), ki v premeru merijo 4–8 cm. Vsi cvetovi so rumeni, jezičastih je 12–15, dolgi so do 4 cm in približno 1 cm široki. Plodovi so enosemenske rožke, dolge 4–6 mm, s kodeljico iz 4 ščetin.

Čas cvetenja: september–november.

Zrelost semen: semena pri nas ne dozoriijo.

Razmnoževanje: Glavni način razmnoževanja je z razkosanjem korenik in gomoljev. Gomolje lahko nehote raznesemo s prstjo, če pa so sestoji topinamburja v bližini vodotokov, jih lahko prenaša tudi voda.

Rastišča: Raste na sončnih legah na bogatih vlažnih tleh, kot so bregovi rek in potokov, gozdni robovi, ob cestah, na nasipališčih, redko tudi gojeno.

Odstranjevanje: Posamične rastline izkopljemo in pazimo, da v celoti odstranimo tudi gomolje (slika 3), iz katerih so rastline zrasle. Pri večjih sestojih je uspešna tudi košnja, ki pa jo je treba ponoviti 2-krat letno, in sicer konec junija in avgusta.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Pokošene dele lahko pustimo na mestu samem ali jih odstranimo in kompostiramo. Gomolje je treba ustrezno uničiti (npr. s kuhanjem ali z oddajo v sežig).

Pelinolistna žvrklja, ambrozija

Ambrosia artemisiifolia

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Ambrozija (slika 1) je enoletna, od 5 cm do več kot 2 m visoka in razrasla rastlina. Listi so premenjalno razvrščeni, dvakrat pernato deljeni, pecelj je porasel z redkimi, dolgimi štrlečimi laski (slika 3). Moška socvetja (slika 1) so viseči koški v dolgem pokončnem klasu na vrhu poganjkov, ženska socvetja pa se razvijejo v zalistjih. Plod je orešek, ki se razvije iz celotnega ženskega koška.

Čas cvetenja: julij–oktober.

Zrelost semen: od avgusta (septembra) naprej.

Razmnoževanje: Pelinolistna žvrklja se razmnožuje s semeni, ki dozoriijo na rastlini, pozno jeseni pa popadajo na tla v bližini materinske rastline, kjer prezimijo.

Rastišča: Suha ruderalna mesta, cestni robovi, bližina ptičjih krmilnic, tudi njive.

Odstranjevanje: Najučinkovitejša metoda je ročno puljenje rastlin. Košnja je učinkovita le, če jo redno ponavljamo, saj se rastline lahko obrastejo. Učinkovito je tudi kemično zatiranje s herbicidi. Herbicide lahko uporabljajo le osebe z vsemi potrebnimi potrdili in dovoljenji na način, ki ne škodi ljudem in okolju!

Kam z odstranjenimi rastlinami: Če rastline odstranimo pred cvetenjem (slika 1), jih lahko posušimo in kompostiramo. Cvetoče in plodeče rastline je treba oddati v sežig.

Opozorilo: Pelod pelinolistne žvrklje je alergen.

Nekaterim stik z rastlino povzroča draženje kože, zato je pri odstranjevanju smiselno uporabiti rokavice.

V skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Ur. l. RS, št. 63/10) morajo prebivalci Slovenije s svojih zemljišč odstraniti pelinolistno žvrkljo ter s tem preprečiti njeno cvetenje in plodenje.

Vejjicati in drobnocvetni rogovilček

Galinsoga ciliata in *G. parviflora*

Domovina: Severna, Srednja in Južna Amerika.

Opis: Obe pri nas razširjeni vrsti rogovilčka sta enoletnici z razraslim stebлом (slika 1), visoki do pol metra. Listi so nasprotno razvrščeni, kratkoplecljati in jajčasti z nekoliko priostrenim vrhom ter nazobčanim robom. Proti vrhu poganjkov so listi vse bolj suličasti. Cvetovi so združeni v majhne koške (slika 2) na vrhu poganjkov. Cevasti cvetovi so rumeni, obrobni jezičasti cvetovi pa beli in z le nekaj mm dolgim, pri vrhu trizobnim vencem. Plodovi so rožke, z luskasto kodeljico (slika 3), po površini so dlakavi. Ob zrelosti košek razpade.

Obe vrsti rogovilčkov sta se pri nas udomačili v prvi polovici 20. stoletja in sta podobno pogosti. Vejjicati (*G. ciliata*) je štrleče žlezasto dlakav in z nekoliko večjimi koški, drobnocvetni (*G. parviflora*) pa prilleglo dlakav.

Čas cvetenja: junij–oktober.

Zrelost semen: julij–november.

Razmnoževanje: Plodovi nimajo posebnih struktur za razširjanje, v glavnem jih širimo s prstjo (npr. na orodju, semenskem krompirju), lahko se oprimejo obleke ali kože živali.

Rastišča: Rogovilčka sta tipična plevela okopavinskih njiv in vrtov, ki se pogosto pojavljata tudi v naravi na motenih rastiščih, gozdnih robovih, prodiščih ... Ustrezajo jima senčna in sveža ruderalna mesta, nasipališča v nižinah in montanskem pasu.

Odstranjevanje: Rastlino pred cvetenjem pokosimo ali izrujemo. Ko se razvijejo koški s plodovi, moramo biti pri odstranjevanju previdni, da plodov ne razsejemo.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Odstranjene rastline, ki še nimajo zrelih koškov, kompostiramo, sicer jih oddamo v sežig.

Verlotov pelin

Artemisia verlotiorum

Domovina: Vzhodna Azija.

Opis: Verlotov pelin je zelnata trajnica, ki se razrašča z dolgimi živicami (pomembna razlika od šopasto razraslega navadnega pelinala). Nadzemni poganjki so visoki 1–2 m (slika 1), le v vrhnjem delu razrasli in lomljivi. Listi so razvrščeni premenjalno, kratkoplecljati, okoli 5 cm dolgi, lihopernato globoko deljeni navadno v 7 ozkosuličastih krp (slika 2). Listni rob je zavit, listi so po spodnji strani razločno sivkasto polstenodlakavi. Socvetje je košato razraslo, s številnimi drobnimi kimastimi koški. Plodovi nimajo kodeljice. Pritlične listne rozete prezimijo.

Čas cvetenja: september–november.

Zrelost semen: od oktobra naprej.

Razmnoževanje: Najpomembnejše je vegetativno razmnoževanje z razraščanjem s podzemnimi živicami, ki omogoči širjenje roba sestoja do 0,5 m letno. Za spolno razmnoževanje pri nas ni podatkov. Plodovi so enosemnski, vprašljivo pa je njihovo dozorevanje in kaljivost v naravi.

Rastišča: Verlotov pelin uspeva na ruderalnih mestih, cestnih robovih, ob železnici, na nasipališčih, opuščeni mestih in na prodiščih rek.

Odstranjevanje: Trajni deli verlotovega pelina so pod zemljo (slika 3), zato je najbolj učinkovito izkopavanje sistema razraslih korenin. Tudi redna košnja nadzemnih delov rastlino v nekaj letih izčrpa.

Kam z odstranimi rastlinami: Nadzemne dele lahko kompostiramo, podzemne dele in zrele socvetja pa je treba oddati v sežig.

 Opozorilo: V času cvetenja pelod lahko povzroči alergijsko reakcijo.

Svečniški osat

Cirsium candelabrum

Domovina: Balkanski polotok.

Opis: Svečniški osat je od nekaj deset cm do čez 2 m visoka rastlina, z močno razvejenim stebлом. Razvije se iz velike lanske listne rozete. Listi so bleščéči, svetlozeleni in izrazito nazobčani, z rumenkasto belimi, skoraj prozornimi ostrimi bodicami na robu. Rastlina je močno bodeča. Drobni cvetovi so združeni v socvetja - koške, ki so kimasto povešeni in dolgi približno 1,5–2 cm. Cvetovi so bledorumene, skoraj bele barve. Plodovi so drobni (3,5–5 mm dolgi), suhi, raznašajo se z vetrom, kar jim omogoča 13–16 mm dolga kodeljica.

Čas cvetenja: julij–avgust.

Zrelost semen: avgust–november.

Razmnoževanje: Svečniški osat se razmnožuje spolno s semeni, ki se razširjajo z vetrom.

Rastišča: Svečniški osat raste na ruderalnih rastiščih, kot so gradbišča, razpoke pločnikov, opuščena zemljišča, nasipališča gradbenega materiala, robovi cest in železnic.

Odstranjevanje: Rastline odstranjujemo z izkopavanjem. Tiste, ki že cvetijo ali plodijo, pred odstranjevanjem pokrijemo z vrečko in jih šele nato izkopljemo. S tem preprečimo raztresanje plodov. V okolici rastline poiščemo in izkopljemo listne rozete, ki bodo cvetele naslednje leto.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Necvetoče poganjke posušimo ali kompostiramo. Plodeče rastline oddamo v sežig.

Opozorilo: Rastlina je močno bodeča.

Vodna kuga, račja zel

Elodea canadensis

Domovina: Severna Amerika.

Opis: Vodna kuga je vodna trajnica z nežnim, razraslim, potopljenim stebлом. Listi so podolgasti, razvrščeni večinoma po 3 (slika 1), redkeje po 2–5 v vretencu, sedeči, približno 1 cm dolgi in 1–5 mm široki. Cvetovi, ki se pri nas razvijejo le v zelo toplih poletjih, so dolgopecljati (2–15 cm dolg nitast pecelj sega nad vodno gladino), enospolni, v premeru veliki 5 mm, iz 6 belkastih do rožnatih cvetnih listov.

Čas cvetenja: maj–avgust.

Zrelost semen: semena se v naših krajih ne razvijejo.

Razmnoževanje: V Sloveniji so prisotne le ženske rastline vodne kuge, ki se razmnožujejo le vegetativno z razraščanjem in razkosanjem poganjkov.

Rastišča: Vodna kuga raste v velikih sestojih v plitvinah stoječih in počasi tekočih voda (slika 3).

Odstranjevanje: V zgodnji fazi širjenja je možno rastline mehansko odstraniti iz vode. Pri tem moramo biti temeljiti, saj se rastlina obraste že iz malega koščka poganjka. Sestoj vodne kuge lahko uničimo tudi z začasno izsušitvijo vodnega telesa, kjer je to možno.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Rastline lahko posušimo ali kompostiramo.

Navadna komelina

Commelina communis

Domovina: Vzhodna Azija in severni del jugovzhodne Azije.

Opis: Komelina je zelната trajnica, ki ima bolj ali manj poleglo, razvejeno, do 70 cm visoko steblo, ki se na kolencih lahko ukoreninja. Listna ploskev je široko suličasta (slika 1), nerazločno pecljata, 5–10 × 1,5–3 cm velika. Socvetje je 3- do 4-cvetno, obdano z velikim, gredljatim krovnim listom. Cvetovi (slika 2) so trištevni, najbolj opazni notranji trije cvetni listi: spodnji je bel in droben, ostala dva pa sta velika in modra. Plod je suh, v vsakem so 4 semena, ki se sprostijo, ko se plod odpre.

Čas cvetenja: junij–oktober.

Zrelost semen: julij–november.

Razmnoževanje: Komelina se razmnožuje spolno s semeni in vegetativno z ukoreninjanjem poleglih stebel (razraščanje).

Rastišča: Komelina je gojena kot okrasna rastlina, v naravi pa jo najdemo predvsem na senčnih in vlažnih ruderalnih rastiščih.

Odstranjevanje: Rastline populimo oz. izkopljemo. To izvedemo pred zrelostjo semen, da jih pri odstranjevanju še bolj ne raznesemo. Semena so dolgoživa, zato mesto, kjer smo rastline odstranili, še nekaj let opazujemo in po potrebi populimo rastline, ki so na novo pognale.

Kam z odstranjenimi rastlinami: Če rastline še ne semenijo, jih posušimo in zavržemo na kompost. Če semenijo, jih posušimo in oddamo v sežig.

Gladki ali zeleni bor

Pinus strobus

To severnoameriško vrsto bora so v naših gozdovih desetletja dolgo poskusno sadili. Za razliko od naših borov ima iglice v skupinah po 5, storži pa so podolgasti in z bolj nežnimi luskami. S semeni se rad razseje predvsem v bližini sajenih rastlin.

Vzhodni klek

Thuja orientalis

Azijski vzhodni klek je ponekod sajen kot okrasna rastlina na vrtovih in njegova krilata semena v naravo raznese veter. Naseli se v skalnih razpokah ali na podobnih rastiščih. Poganki so po olistanosti podobni cipresi, storži pa po obliki bolj spominjajo na drobne borove. Storži imajo na luskah kavljaste izrastke. Žive meje so pogosto oblikovane iz ameriškega sorodnika vzhodnega kleka, ki podivja le redko.

Vrtna ostrožnica

Consolida ajacis

Vrtna ostrožnica izvira iz Zahodne Azije. Kot okrasno enoletnico z modrovijoličnimi ali rožnatimi cvetovi jo pogosto sejejo na vrtove, od koder se s semeni razširja v naravo. Najdemo jo na peščenih odprtih tleh, predvsem v bližini vrtov.

Navadna mahonija

Mahonia aquifolium

Severnoameriška sorodnica našega češmina ima navadno bolj poleglo razrast, listi pa so pernato sestavljeni in s trnato nazobčanim robom lističev, zato spominjajo na liste bodike. Borovnicam podobne jagode imajo rade ptice, ki raznesejo seme naokrog. Mahonija je zelo pogosta v podrasti živih mej.

Navadni ščir

Amaranthus retroflexus

Navadni ščir je enoletnica, ki izvira iz Severne Amerike. Ima drobne, neopazne, zelenkaste cvetove v velikih klasastih socvetjih. Raste predvsem kot plevel na njivah in drugih z dušikom bogatih rastiščih.

Poleg navadnega ščira so pri nas razširjene tudi druge tujerodne vrste ščirov, med njimi vitki ščir (*Amaranthus powellii*) in izrodni ščir (*A. hybridus*).

Grmasti slakovec

Fallopia baldschuanica

Grmasti slakovec je precej priljubljena okrasna vzpenjavka, ki jo sadijo predvsem za zakrivanje podpornih zidov. Pozno poleti bujno cveti. Cvetovi so drobni, beli in združeni v gosta grozdasta socvetja. Rastlina se razširja s semeni in z ukoreninjanjem odlomljenih vej.

Javorolistna platana

Platanus × hispanica

Javorolistna platana je po parkih pogosto sajeni križanec med ameriško in balkansko vrsto platane, ki se zadnje čase obnaša kot samostojna vrsta. V mestu mu ustrezajo razpoke in različna zapuščena, malo porasla rastišča, ob Savi pa ga najdemo tudi na skalovju.

Rdeči hrast

Quercus rubra

Ameriški rdeči hrast se od naših vrst jasno razlikuje po koničastih listnih krpah. Tu in tam je sajen kot parkovno drevo, večkrat pa ga najdemo v gozdnih nasadih. Z želodi se uspešno širi, pri tem pa mu pomagajo tudi gozdni glodalci.

Navadna papirjevka

Broussonetia papyrifera

Navadna papirjevka je Azijsko dvodomno drevo, ki so ga vnesli v Evropo kot okrasno vrsto. Po obliki listov spominja na dobro znani in sorodni figovec. Iz njenega lesa v Aziji izdelujejo blago in papir. Raste na toplih rastiščih, predvsem na peščenih tleh in ruderalnih rastiščih v urbanem okolju.

Poglela panešplja

Cotoneaster horizontalis

Poglela panešplja je nizek grm iz Zahodne Kitajske, ki ga pogosto sadijo v vrtove in parke, saj hitro preraste gola in izpostavljena rastišča. Cvetovi so drobni, belorožnati, jeseni pa se na rastlini razvijejo zelo opazni drobni rdeči plodovi, ki ostanejo na rastlini tudi pozimi. Plodove raznašajo ptice, ki s tem razširjajo vrsto z vrto v naravo.

Lovorikovec

Prunus laurocerasus

Lovorikovec je priljubljen okrasni zimzeleni grm, ki izvira z Jugovzhodnega Balkana in Zahodne Azije. Na njem se razvijejo grozdi za človeka neužitnih sočnih plodov, ki pa jih ptice rade obirajo in na ta način raznašajo lovorikovec naokoli. Še posebej pogost je v podrasti živih mej, a tudi v podrasti gozdov.

Mirobalana, štrboncelj

Prunus cerasifera

Ta drobnoplodni sorodnik slive je pogost po vrtovih: na vrtovih starejših kmetij kot nezahtevno sadno drevo, na vrtovih okrog hiš pa predvsem v rdeče olistani različici, kot okrasno drevo. Zelo pogosto se razseje na robove gozdov, v žive meje in na druga zapuščena mesta.

Trnata gledičevka

Gleditsia triacanthos

Trnata gledičevka je pogosto sajeno okrasno drevo, ki izvira iz Severne Amerike. Prepoznavno je po svojih orjaških razraslih stebelnih trnih ter velikih temnorjavih strokih. Semena se pogosto razsejejo v bližino parkovnih nasadov in najdejo rastišče ob cestah ali na zapuščenih mestih.

Rdečechašni svetlin

Oenothera glazoviana

Sorodstvo teh nočnocvetočih ameriških dvoletnic je veliko in težko pregledno. Vsi svetlini pa imajo pokončna stebela z grozdastimi socvetji velikih rumenih cvetov, ki privabljajo predvsem večče. Po cvetenju razvite plodne glavice vsebujejo številna semena, tako da se svetlini radi razsejejo na ruderalna rastišča.

Divji kostanj

Aesculus hippocastanum

Divji kostanj je listopadno drevo, ki izvira z juga Balkanskega polotoka. Kot okrasno drevo je sajeno v vrtovih in parkih, od koder se je s semeni razširilo v naravne gozdove. Semena uporabljajo za izdelavo zdravil.

Križnolistni mleček

Euphorbia lathyris

Križnolistni mleček je doma v Sredozemlju. Na vrtove to enoletnico sejejo, ker naj bi odganjala krte in voluharice. Rastlina vsebuje bel mleček in je strupena. Razširja se s semeni, ki lahko ostanejo kaljiva tudi desetletja. Najdemo jo predvsem na ruderalnih rastiščih v bližini vrtov.

Virginijska draguša

Lepidium virginicum

Virginijska draguša je precej neopazna severnoameriška enoletnica, ki se je v nekaj desetletjih močno razširila. Ima značilen vonj križnic, iz gostega grozdastega socvetja drobnih belih cvetov pa se razvije mnogo okroglih luščkov s še več drobnimi semeni. Z njimi se razseje po različnih ruderalnih mestih.

Navadni skobotovec, nepravi jasmin

Philadelphus coronarius

Navadni skobotovec je do 3 m visok okrasni grm, ki izvira iz jugovzhodne Evrope. Listi so nasprotno razvrščeni, jajčasti s priostrenim vrhom, značilno nazobčani, cvetovi so 4-števni, veliki, beli, cveti spomladi in v začetku poletja. Plodovi so okrogle glavice z več semeni. V naravi ga najdemo na gozdnih robovih in v obrečnih grmiščih.

Japonsko kosteničevje

Lonicera japonica

Vzhodnoazijska olesenela ovijalka je sorodna in podobna našemu kovačniku, a ima spodnje liste pogosto po deljenosti podobne hrastovim, cvetovi pa so manjši in bledorumeni. Iz njih se razvijejo črne jagode. Sicer priljubljena okrasna rastlina, a če uide nadzoru, se nezadržno širi in prerašča vse.

Maackovo kosteničevje

Lonicera maackii

Maackovo kosteničevje je azijski grm, ki je podoben našemu puhastolistnemu kosteničevju. Cvetovi so bledorumeni in sedeči v zalistju nasprotno razvrščenih listov. Neredko sajen, a se hitro razseje na robove gozdov in v grmišča, od koder ga težko izkoreninimo.

Bela pamela

Symphoricarpos albus

Bela pamela je severnoameriški okrasni grm, ki ga pogosto vidimo na vrtovih, a zadnja leta se je začel s svojimi belimi sočnimi plodovi s pomočjo ptic širiti tudi na naravna rastišča. Najdemo ga predvsem na gozdnih robovih in med grmovjem.

Perzijski jetičnik

Veronica persica

Perzijski jetičnik, ki izvira z Bližnjega Vzhoda, je v naših krajih prisoten že kakih 200 let. Najdemo ga skoraj na vsakem vrtu, njivi ali pripotju. Ta plazeča, modrocvetoča enoletnica se razmnožuje s semeni, ki se razvijejo kmalu po cvetenju.

Navadni cigarovec

Catalpa bignonioides

Navadni cigarovec je drevo, ki izvira z južnega dela Severne Amerike. Pogosto je sajeno v parkih in ob cestah v urbanem okolju. Cvetovi so belorožnati in združeni v grozdasta socvetja. Iz njih se razvijejo dolgi, rjavi plodovi, podobni stroku. Razširja se s semeni in z ukoreninjanjem odrezanih vej.

Pavlovnija

Paulownia tomentosa

Pavlovnija je vzhodnoazijsko drevo, ki ga gojijo v parkih in vrtovih, saj dobro prenaša mestno okolje in ima razkošno velike liste. Iz orehom podobnih glavičastih plodov se po cvetenju še mesece dolgo iztresa semena, s katerimi se rastlina zlahka zaseje po različnih rastiščih. Širi se tudi s podzemnimi poganjki.

Srebrna rumenka

Galeobdolon argentatum

Srebrna rumenka je polegla do kipeča trajnica s pritlikami, ki jo na vrtovih sadijo zato, ker dobro preraste prazna senčna mesta. Listi imajo na zgornji strani veliko srebrno-belo simetrično liso. Rumeni cvetovi so nameščeni navidezno vretenasto in so dvoustnati. V naravo se razširi z razraščanjem ali z odvrženimi vrtnimi odpadki.

Vonjava kamilica

Chamomilla suaveolens (Chamaemelum nobile)

Vonjava kamilica je enoletnica, ki izvira iz severovzhodne Azije in Severne Amerike. Pri nas raste na odprtih peščenih tleh, predvsem ob poteh in železnici ter na robu njiv in vrtov. Videti je podobno kot prava kamilica, a na robu koškov nima belih jezičastih cvetov.

Raznozobi grint

Senecio inaequidens

Raznozobi grint je ena redkih udomačenih rastlin, ki prihajajo k nam z juga Afrike. Od naših vrst grintov se loči po močno razraslem stebelu s številnimi rumenimi koški, listi pa so črtalasti in pri vrhu neenakomerno nazobčani. Z vetrom se razširi na zapuščena, malo porasla mesta.

Rumenorjava maslenica

Hemerocallis fulva

Rumenorjava maslenica je priljubljena okrasna zelnata trajnica, ki izvira s Kitajske. S svojimi velikimi oranžnimi cvetovi je v času cvetenja zelo opazna, a če ji pustimo razviti plodne glavice, se s semeni lahko razseje in jo tako večkrat najdemo na travnatih in ruderalnih rastiščih.

Nežni loček

Juncus tenuis

Ta severnoameriška zelnata trajnica se je v nekaj desetletjih razširila po vsej Sloveniji. Na videz je »travasta«, a jo po značilnem cvetu s šestimi koničastimi cvetnimi listi, ki razločno presegajo plodnico, zlahka prepoznamo. Množično se pojavlja ob gozdnih kolovozih, a tudi na pohojenih tleh v mestu.

Progasta sladika

Glyceria striata

Progasta sladika je severnoameriška trava, ki se je že pred desetletji udomačila na vlažnih rastiščih v nižinah Slovenije. Zlahka jo prepoznamo po lokasto usločenih vejicah latastega socvetja, ki nosijo drobne večcvetne klaske, ti pa imajo razločno svetlo obrobljene pleve, zaradi česar so videti progasti.

Prezrti plodomet

Sporobolus neglectus

Po drugi svetovni vojni se je ta severnoameriška enoletna trava začela po Evropi širiti prav iz Vipavske doline, nekaj desetletij jo imamo tudi v Ljubljani. Ustrezajo ji predvsem neporasla suha peščena rastišča ob cestnih robovih, cveti šele septembra, a že pred tem v listnih nožnicah dozorijo semena.

Golo proso

Panicum dichotomiflorum

Golo proso je ameriška enoletna trava, ki je šele nedavno zasedla njive in ruderalna mesta v Sloveniji. Za razliko od drugih vrst prosa, je popolnoma gola, stranske vejice socvetja pa so značilno prilegle glavnim. Pogosta je predvsem ob cestah in po obdelanih tleh.

Lasasto proso

Panicum capillare

Lasasto proso je severnoameriška enoletna trava, ki cveti v poznem poletju. Prepoznamo jo po gosto štrlečedlakavih listnih nožnicah in širokorazprostrtem socvetju z mnogimi drobnimi klaski. To socvetje se jeseni ob zrelosti pri dnu odlomi in veter ga kotali naokoli ter s tem širi semena. Je pogost plevel na njivah in na ruderalnih mestih.

KAZALO RASTLINSKIH IMEN

<i>Acer negundo</i>	23	<i>Euphorbia nutans</i>	27
<i>Aesculus hippocastanum</i>	50	<i>Euphorbia prostrata</i>	27
<i>Ailanthus altissima</i>	22	<i>Euphorbia</i> sect. <i>Chamaesyce</i>	27
<i>Amaranthus powellii</i>	47	<i>Fallopia</i> × <i>bohemica</i>	14
<i>Amaranthus retroflexus</i>	47	<i>Fallopia baldschuanica</i>	47
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	40	<i>Fallopia japonica</i>	14
Ambrozija	40	<i>Fallopia sachalinensis</i>	14
Amerikanski javor	23	<i>Galeobdolon argentatum</i>	54
Amorfa	19	<i>Galinsoga ciliata</i>	41
<i>Amorpha fruticosa</i>	19	<i>Galinsoga parviflora</i>	41
<i>Artemisia verlotiorum</i>	42	Gladki bor	46
<i>Asclepias syriaca</i>	31	Gledičevka	50
<i>Aster</i> × <i>salignus</i>	34	<i>Gleditsia triacanthos</i>	50
<i>Aster lanceolatus</i>	34	<i>Glyceria striata</i>	55
<i>Aster novi-belgii</i>	34	Golo proso	56
<i>Aster</i> subg. <i>Symphotrichum</i>	34	Grint	54
<i>Aster tradescantii</i>	34	Grmastni slakovc	47
Barvilnica	13	<i>Helianthus tuberosus</i>	39
Bela pamela	52	<i>Hemerocallis fulva</i>	55
<i>Berberis thunbergii</i>	12	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	28
<i>Bidens frondosa</i>	37	Hrast	48
Bor	46	Hudoletnica	36
<i>Broussonetia papyrifera</i>	48	<i>Impatiens glandulifera</i>	25
<i>Buddleja davidii</i>	32	<i>Impatiens parviflora</i>	24
Budleja	32	Indijski jagodnjak	17
<i>Catalpa bignonioides</i>	53	Japonska medvejka	15
<i>Chamomilla suaveolens</i>	54	Japonski dresnik	14
Cigarovec	53	Japonsko kosteničevje	52
<i>Cirsium candelabrum</i>	43	Javor	23
<i>Commelina communis</i>	45	Javorolistna platana	48
<i>Consolida ajacis</i>	46	Jetičnik	53
<i>Coryza canadensis</i>	36	<i>Juncus tenuis</i>	55
<i>Cornus sericea</i>	30	Kalinolistni pokalec	16
<i>Cotoneaster horizontalis</i>	49	Kamilica	54
Češmin	12	Kanadska hudoletnica	36
Črnoplodni mrkač	37	Kanadska zlata rozga	33
Davidova budleja	32	Klek	46
Deljenolistna rubbekija	38	Komelina	45
Dežen	28	Kosteničevje	52
Divji kostanj	50	Križnolistni mleček	51
Draguša	51	Lasasto proso	56
Dren	30	Laška repa	39
Dresnik	14	<i>Lepidium virginicum</i>	51
Drobnocvetna nedotika	24	Loček	55
Drobnocvetni rogovilček	41	<i>Lonicera japonica</i>	52
<i>Duchesnea indica</i>	17	<i>Lonicera maackii</i>	52
<i>Echinocystis lobata</i>	29	Lovorikovec	49
<i>Elodea canadensis</i>	44	Maackovo kosteničevje	52
Enoletna suholetnica	35	<i>Mahonia aquifolium</i>	47
<i>Erigeron annuus</i>	35	Mahonija	47
<i>Euphorbia humifusa</i>	27	Medvejka	15
<i>Euphorbia lathyris</i>	51	Metuljnik	32
<i>Euphorbia maculata</i>	27	Mirobalana	49

Mleč	27	Račja zel	44
Mnogocvetni šipek	18	Raznozobi grint	54
Mrkač	37	Rdečechašni svetlin	50
Maslenica	55	Rdeči hrast	48
Navadna amorfa	19	<i>Rhus typhina</i>	21
Navadna barvilnica	13	<i>Robinia pseudacacia</i>	20
Navadna komelina	45	Robinija	20
Navadna mahonija	47	Rogovilček	41
Navadna papirjevka	48	<i>Rosa multiflora</i>	18
Navadni cigarovec	53	<i>Rudbeckia laciniata</i>	38
Navadni skobotovec	51	Rudbekija	38
Navadni ščir	47	Rumenka	54
Nebina	34	Rumenorjava maslenica	55
Nedotika	24	<i>Senecio inaequidens</i>	54
Nepravi jasmin	51	Severnoameriške nebine	34
Nežni loček	55	Sirska svilnica	31
Octovec	21	Sivi dren	30
<i>Oenothera glazioviana</i>	50	Skobotovec	51
Oljna bučka	29	Sladika	55
Orjaška zlata rozga	33	Slakovec	47
Orjaški dežen	28	<i>Solidago canadensis</i>	33
Osat	43	<i>Solidago gigantea</i>	33
Ostrožnica	46	<i>Spiraea japonica</i>	15
Pajesen	22	<i>Sporobolus neglectus</i>	56
Pamela	52	Srebrna rumenka	54
Panešplja	49	Suholetnica	35
<i>Panicum capillare</i>	56	Svečniški osat	43
<i>Panicum dichotomiflorum</i>	56	Svetlin	50
Papirjevka	48	Svilnica	31
<i>Parthenocissus inserta</i>	26	<i>Symphoricarpos albus</i>	52
<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	26	Ščir	47
<i>Paulownia tomentosa</i>	53	Šipek	18
Pavlovnija	53	Štrboncelj	49
Pelin	42	<i>Thuja orientalis</i>	46
Pelinolistna žvrklja	40	Thunbergov češmin	12
Perzijski jetičnik	53	Topinambur	39
Peterolistna vinika	26	Trnata gledičevka	50
<i>Philadelphus coronarius</i>	51	Vejicati rogovilček	41
<i>Physocarpus opulifolius</i>	16	Veliki pajesen	22
<i>Phytolacca acinosa</i>	13	Verlotov pelin	42
<i>Phytolacca americana</i>	13	<i>Veronica persica</i>	53
<i>Pinus strobus</i>	46	Vinika	26
Platana	48	Virginijska draguša	51
<i>Platanus × hispanica</i>	48	Vodna kuga	44
Plodomet	56	Vonjava kamilica	54
Pokalec	16	Vrtna ostrožnica	46
Poglela panešplja	49	Vzhodni klek	46
Prezrti plodomet	56	Zeleni bor	46
Progasta sladika	55	Zlata rozga	33
Proso	56	Žlezava nedotika	25
<i>Prunus cerasifera</i>	49	Žvrklja	40
<i>Prunus laurocerasus</i>	49		
<i>Quercus rubra</i>	48		

LITERATURA

- anon., 2010: Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia*. Ur. l. RS, št. 63/2010.
- anon., 2007: Zakon o fitofarmaceutskih sredstvih (uradno prečiščeno besedilo) (ZFFS - 1). Ur. l. RS, št. 83/2012.
- Jogan, N. (ur.), 2009: Tujerodne vrste, Informativni listi izbranih vrst. Zavod Symbiosis, Grahovo.
- Jogan, N., K. Eler in Š. Novak, 2012: Priročnik za sistematično kartiranje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst. Zavod Symbiosis in Botanično društvo Slovenije. 52 str.
- Jogan, N. (ur.), T. Bačič, B. Frajman, I. Leskovar, D. Naglič, A. Podobnik, B. Rozman, S. Strgulc Krajšek in B. Trčak, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 str.
- Jogan, N., S. Strgulc Krajšek in M. Bačič, 2015. Popis flore znotraj obvoznice mesta Ljubljana s poudarkom na tujerodnih invazivnih rastlinskih vrstah: končno poročilo o izvedbi projektne naloge. Ljubljana. 70 str.
- Kus Veenvliet J. (ur.), P. Veenvliet, M. Bačič, B. Frajman, N. Jogan in S. Strgulc Krajšek, 2009. Tujerodne vrste: ubežnice z vrtov. Zavod Symbiosis, 26 str.
- Martinčič, A. (ur.), 2007: Mala flora Slovenije. 4. izd. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 845 str.

KORISTNE SPLETNE STRANI

- Družbeno odgovorna kampanja Rokavice gor!:
www.rokavicegor.si
- Projekt Thuja: www.tujerodne-vrste.info
- Bioportal: <http://www.bioportal.si>
- Tujerodne vrste, MOL: <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/okolje-prostor-bivanje/tujerodne-vrste/>

Rokavice gor!

KAMPANJA ROKAVICE GOR!

Glavni namen družbeno odgovorne kampanje Rokavice gor! je ozaveščanje in izobraževanje prebivalcev o škodljivosti invazivnih tujerodnih rastlin. V okviru kampanje organiziramo brezplačne vodene sprehode in izobraževalno-delovne akcije odstranjevanja, ki vam pomagajo, da v svojem okolju prepoznate invazivne tujerodne rastline in jih na ustrezen način odstranite.

(P)ostanite aktivni in nam pomagajte ohranjati biodiverziteto. Ljubljana, Zelena prestolnica Evrope 2016, vam bo hvaležna.